

DE KERKDIENTST BEWUST BELEVEN

korte toelichtingen bij de kerkdiensten in de Protestantse Kerk van Zaamslag

3 - Het evangelisch-lutherse leesrooster

Op 31 oktober 2017 is het 500 jaar geleden dat Maarten Luther in 95 stellingen protest aantekende tegen de misstanden in de Kerk. Ter gelegenheid daarvan zullen we - net als in veel andere gemeenten - vanaf zondag 12 februari 2017 een jaar lang het evangelisch-lutherse leesrooster volgen.

Wat is daar zo bijzonder aan?

Om te beginnen: dit rooster komt niet van Luther zelf. Het was er al in de Middeleeuwen. Het gaat zelfs terug op de vroege kerk, dus tot de eerste eeuwen van het christendom.

Maar sinds de Reformatie in de 16^e eeuw is het door sommigen (de rooms-katholieken) vervangen, door anderen (een deel van de protestanten) afgeschaft.

Toch zijn er nog steeds twee "kerkfamilies" die deze oude traditie in ere houden: de lutheranen (wereldwijd ± 80 miljoen) en de anglicanen (wereldwijd ± 85 miljoen). Zo zijn bijvoorbeeld de cantates van Johann Sebastian Bach op dit rooster geschreven.

In ons land schafte de Dordtse Synode van 1574 "het systeem van de zondagse evangeliën" af. Maar dat stuitte op zoveel verzet bij het kerkvolk, dat het vanaf 1578 toch weer werd gedoogd. En alhoewel veel predikanten ofwel voor een "lectio continuo" kozen (het hoofdstuk-na-hoofdstuk lezen van Bijbelboeken), ofwel voor "vrije tekstkeuze", is een algehele afschaffing van het oude leesrooster nooit gerealiseerd. Dit leesrooster omvat een cyclus van één jaar. Elke zon- en feestdag heeft zijn eigen lezingen. Dat zijn er altijd drie.

(Het oecumenische leesrooster, dat we sinds Advent 2013 hebben gevolgd, telt ook altijd drie lezingen, maar wij laten er in onze diensten altijd één weg. Het oecumenische rooster heeft een cyclus van drie jaren: het A, B en C-jaar.)

Nu we het lutherse rooster gaan volgen, zullen we dat drietal serieus nemen. Het zijn:

- [1] een lezing uit het Oude Testament,
- [2] een lezing uit de nieuwtestamentische Brieven,
- [3] een lezing uit het Evangelie.

Ds Klaas Touwen (luthers predikant in Arnhem) geeft daar een prachtige kijk op. Hij zegt:

- [1] als we uit het Oude Testament lezen wordt het profetische **verleden** van Israël tegenwoordig in ons heden ('Zo spreekt de Heer');
- [2] als we naar de Brieven luisteren, worden we in dat **heden** aangesproken door de apostolische aansporing ('Maar gij geheel anders!');
- [3] en als we uit het Evangelie lezen treedt de **toekomst**, de heerschappij van Gods Koningschap ons heden binnen ('Het Koninkrijk van de hemel is nabij!').

Nu zijn wij er in onze gemeente aan gewend dat de Wet des Heren wordt voorgelezen, en wel na de verootmoediging, dus als 'regel der dankbaarheid'. Op die plaats in de dienst zullen we in het komende jaar de apostolische vermaning uit het lutherse leesrooster lezen. We veranderen dus de volgorde van dat lutherse rooster: eerste lezen we de Brief, daarna het Oude Testament en tenslotte het Evangelie.

Die drie lezingen horen dus bij elkaar. De lectoren zullen voortaan de eerste en de *tweede* lezing verrichten, de Brief en het Oude Testament, en de voorganger leest de derde, het Evangelie. Het zijn overigens zelden lange lezingen.

Nog een paar dingen die ook goed zijn om te weten.

Ten eerste de ***aanvangstekst***, die telkens op het 'Onze hulp' en de groet zal volgen. Deze geeft (nog steeds volgens dat oude rooster!) elke zondag zijn eigen naam. En hij geeft de 'kleur' van de dienst aan. Samen met de ***intochtspalm*** zet hij de toon voor wat volgt.

Wat is het mooi dat de *gemeente* bij de aanvangstekst en de intochtspalm blijft staan. Want zo - zingend en biddend - treden wij de eredienst binnen en verschijnen wij voor Gods aangezicht. Dat staan drukt *eerbied* uit. En ook de actieve bereidheid om God *te* dienen. We komen immers niet alleen naar de kerk om te *luisteren* (dat ook), maar bovenal om onszelf aan God te geven, om onszelf - zoals Paulus zegt - als een levend, heilig en God welgevallig offer in zijn dienst te stellen (Rom. 12:1).

Ten tweede de ***antwoordpsalm*** na de lezing uit het Oude Testament. Die kun je het best zien als een vierde schriftlezing! Maar dan gezongen. Laten we niet vergeten dat Jezus de psalmen heel intens heeft gebeden. Als wij de psalmen bidden, bidden wij ze met Jezus mee. Zo brengt het zingen van de antwoordpsalm ons reeds dicht bij Jezus, bij zijn woorden en daden.

Ten derde geeft het lutherse rooster nog een tweetal liederen aan die bij het geheel horen. Namelijk

het ***morgenlied***, waar de dienst mee begint.

En het ***zondagslied***, het lied dat tussen de Brief lezing en de Evangelielezing in gezongen behoort te worden. Dat laatste kan in onze liturgie niet, omdat we de brief al gelezen hebben. Toch is het zondagslied in de lutherse traditie een kostbaar onderdeel van het rooster. Als het past zal ik ook aan deze liederen graag een plaats in onze eredienst geven.

Tenslotte voor de goede orde nog dit: van gastpredikanten zal niet worden verlangd zich ook aan al deze dingen te willen houden. Dus noch aan het rooster, noch aan de daarmee samenhangende liturgie. Dat zou hun vrijheid te zeer belemmeren. En de kerkenraad heeft over deze dingen nog geen beleid geformuleerd.

Ds Gerard de Lang